

HEPÜRAYSIXI Que Memüte'u'utüiyari

Cacaüiyari pütatiutaxatüa nu'aya yaticuxatacacu

¹ Cacaüiyari meripai tinivacuxaxatüvacaitüni ta'uquiyarima, texaxatametemama yamete-cuxatacacu, yuxexuitü que memüte'upitüarie niuqui yücü mü'anene hepaüsita. ² Hicü tucari taparirümecacu pütatiutaxatüa tame, yaticuxatacacu que mü'ane nu'aya mühücü püta. Mücü yunive caniucayasa hesiena mütinaquenicü naitü. Mücü 'inetüacu meta Cacaüiyari caninetüani tita 'amüticama. ³ Mücüsie que mütixavatü canimasiücünü que mütimarive Cacaüiyari, Cacaüiyari cani'inüariyatüni que mütivaıyacı. Naime meta püratücü yuniuqui mütürücaüyecü. Mücü yücümana 'aixüa 'iyurieca tita 'axa temüte'uyuri hepaüsita mütasi'itienicü, 'ana que mü'ane mümarive serieta nayerüni muyuavisie.

Nu'aya püve'eme, niuqui tuayamete taheima miemete hepaüna mecave'emetücacu

⁴ Mücü niupitüarieni yemecü mümarivanicü que mü'ane mühücü, peru taheima miemete niuqui tuayamete hepaüna mepücate'upitüarie. Yaxeicüata ve'emetütü nayani, müme hepaüna mecave'emetücacu. ⁵ Queri Cacaüiyari müpaü titahüavive niuqui tuayamete xeime heiva, müpaü ticühüavetü, 'Ecü pepünenive,

Hicü 'a'uquiyari nepaneyetüa,
 'utaitü. Nusu queri 'utayü,
 Ne 'uquiyarieya nepayani,
 Mücü nenive payani,
 'utaitü. ⁶ Masi tucari hepaüsita ticuxatatatü
 quepaucua cuiepa mi'atüani yumatüari müpaü
 püta canaineni,
 Yunaitü Cacaüyarisüa miemete
 Niuqui tuayamete
 Meque'ineneviyani,
 'utaitü. ⁷ Quepaucua niuqui tuayamete müvaxata
 müpaü paine,
 Yuniuqui tuayamete
 'Eca nivarayeitüvani,
 Yutupirisixima meta
 Tai nerücuari nivarayeitüvani.
⁸ Yunive püta xatatü müpaü paine,
 'Ecü Cacaüyari 'a'uveni haque pemüra'aita
 Yuheyemecü 'apuve,
 Canixeuraüyeni
 'A'isü pemacue'e pemüti'aitamecü
 'Inüari canihücütüni
 Heiseriemecü que pemüticamie 'ecü.
⁹ Pepinaqui'erie tita mütiheiserie,
 Pepi'uxive'erie tita 'aisica mütitisana.
 Cacaüyari 'acu
 Que mü'ane mü'acacaüyari
 Pümasi'anayexei,
 Temavierica masipitüatü
 'Inüaritüme
 'Ahamicuma cavaratahüavetü.
¹⁰ Müpaü paineta,
 'Ecü Ti'aitame sutüapai pepicaque cuie,

Muyuavi peputavevie 'amamacü.

¹¹ Mücü pütüyünare

'Ecü püta 'apeniuvemücü.

'Ixuriquipaü mücü naitü nitaye'irimücü.

¹² Muyuavi pepütatuna 'ücaripaü

Camixapaü püpasieni.

Masi 'ecü yaxeycúa pe' Janetü pepü'ahayeva,

'Atucari pücatixüni.

¹³ Queri hasuacu titahüavive niuqui tuayamete
xeime müpaü ticühüavetü,

Neserieta mexicuxi quenacani

Memümasi'aca'unie nemüva'atüani 'ahetüa.

¹⁴ Camüsü niuqui tuayamete yunaitü 'iyarite
mecanihümetüni, Cacaüyari memütupirisiximama.

Mepütanü'ariva memüvaparevienicü müme vahesie
mütinaquirüme memütaviceisitüarienicü.

2

'Icü vicueisitüarica vaüca pütürücaüye

¹ Müpaü mü'anecü, 'ayumieme caneuyeveca
masi vaüca teme'erivanicü tita temüte'u'eni
capa yacü xeycúa teyüatü teva te'u'uvanicü.

² Camü mücü niuqui mutaxasie niuqui
tuayamete taheima miemete yametecuxatacacu,
mücü niseüyecaitüni. Yunaitü memitisanaxüa
yunaitü memüca'i'eniecai metenapiniyariecaitüni
mecanimari'itüarietüni, vahesie que
mütinaquecai, que müreuyevecai. ³ Mericüte,

xüca müpaü 'aneni, quesü tetetavicueni tame
xüca te'itave'erieca 'icü vicueisitüarica müya
mütitürücaüye. Mücü caniusutüarieni Ti'aitame
yaticuxatacacu que temütetaviceisitüarieni haitü.
Niuquieya mepuseiriyaxü mümeta memi'eniecai

müpaü temütemaicacü tame. ⁴ Cacaüyarita 'axeicüa vahamatü müpaü tinihecüatacaitüni 'inüari vevietü mamarivaveme, türücaüyemecü tiyurienetü müiremecü, 'Iyari Mütiyupata vatapitüacacu yuxexuime, que mütinaquecai Cacaüyari.

Que mü'ane misutüa temütavieisitüarienicü

⁵ Que mütiu'aitaxü mücü cuie 'umamie hepaüsita, niuqui tuayamete memüte'aitanicü muva 'asipüca'utayü. Mücü cuie canihücütüni tita hepaüsita temütecuxata. ⁶ Hecüasica canixuaveni xapasie müpaü manuyüne,

Teüteri que metetitamexi pemüvara'erivanicü.

Teüteri vanivema quesü metetitamexi

Pemü'avaüricü vahesie mieme.

⁷ Penivaranucayasa niuqui tuayamete vahepaü memücatürücavinicü yapäumexa.

Penivaranutumamatüani visi me'ananetü memacü necü

Ve'emecü memüxeiyarienicü.

⁸ Pepicayasaxü naime pehe'ivaca vahesie mieme

Müme memüte'aitanicü hepaüsitana.

Mericüsü, que müticayasaxü naime he'ivaca

para teüteri memüte'aitanicü hepaüsitana, tixaü

pücaranuyuhayeva hepaüsitana memücate'aitanicü.

Peru hicü cuxi que temütevaxeiya teüteri, naitü

'acuxi pücaha'ivarieve müme memüte'aitanicü

hepaüsitana. ⁹ Qesusi xeicüa que temüte'ixeiya,

mücü yapäumexa niucayerieni niuqui

tuayamete vahepaü mücatürücaüyenicü.

Mücü mütiucuinixücü quepaucua mumü,

cananutimumatüarieni visi 'anetü mayanicü

ve'emecü müxeiyarienicü. Cacaüyari 'aixüa

mütiuca'iyaricü müpaü tiniuyüni, mumünicü tanaimetahesie mieme.

¹⁰ Mücü nisütüani naime, 'inetüacu caniuuneni naitü. 'Aixüa caniuuyüni Cacaüyari, varavitütü yumüireme yunivema visi me'anenetü memacü necü, meye'atüacü que mü'ane misütüa memütavicueisitüarienicü, yatipitüatü müticuinecü para maye'anicü. ¹¹ Que mü'ane müvapata, mümeta memupasie, xeimesie mecaniyecüne yunaitü. 'Ayumieme pücauyeviya yu'ivama vaterüvatü ¹² müpaü 'utaitü,

Nepümasihecutani que mü'ane pemühücü

Ne'ivama menesi'eniecacu

Memüyutixexeüriva vahixüapa ne'uvetü

Nemasinüavani.

¹³ Müpaü paine meta,

Ne yuri nepüti'erieca hesiena.

Müpaü meta paine,

Camü ne necaniyüaneni,

Nenivemata Cacaüyari que münetiuhütüa mecaniyüaca.

¹⁴ Mericüsü, ranivema 'axeicüa mecaniyuxevini xei xuriyayari xei vaiyari. 'Ayumieme mücüta yaxaicüa tahamatü yuxevitü nayani, tahepaü yemecü. Müpaü mütiuyuricü mumücü meta püyüvecai mica'unanicü que mü'ane türücariya mexeiya yemecü mütasicuinicü Cauyumarietütü.

¹⁵ Püyüvecai meta müvaxünacü müme mexi me'ayeyuyuricai meuyevecai vaüriyarica memüte'uximayacacü meteha'erivatü que memütecünequecai. ¹⁶ Canimasiücünü niuqui tuayamete memücahümecü müvaparevie, masi 'Apurahami xiüyarimama püta püvaparevie.

17 'Ayumieme peuyevecai yu'ivama vahepaü 'anetü mayeitüarienicü naime hepaüsita. Müpaü 'anetü caniyüvecaitüni mara'acame mayanicü tiyucanenimayatü yaticamietü, Cacaüyarisie mieme hüritüarietü, 'aixüa miyurienicü tita teüteri 'axa memüte'uyuri hepaüsita. ¹⁸ Mücü mütiucuinixücü mu'inüasiecü, caniyüveni müvaparevienicü hipame mexi me'inüasie.

3

Quesusi püve'eme, Muisexi hepaüna cave'emetücacu

¹ Mericüte ne'ivama xemupasie Cacaüyarisie mieme, 'axeicüa xemuta'inierie que mü'ane taheima macave xehahüavecacu, müpaü mü'anecü 'ayumieme müpaü nepaine, xequena'erivani Quesusi. Mücü nü'ari nayani, mara'acameta nayani cuini mieme mütiuhüritüarie. Mücü canihücütüni hesiena teteviyatü temütahecüata.

² Mücü yatinicamieni que maine que mü'ane mihüritüa, yaxecüa que müticamiecai Muisexi, Cacaüyari quie quiecatari vahepaüsita hüritüarietü.

³ Peru 'icüsie pütüunaquixü masi yemecü ve'emecü müxeiyarienicü, Muisexi hepaüna catixeyarievecacu, yaxecüa qui vevivame cui ve'emecü que müticuxaxasiva, veviyaya hepaüna caticuxaxasivacacu qui. ⁴ Tevi pitivevie naime qui, peru que mü'ane nai mütiutivevie, mücü Cacaüyari canihücütüni. ⁵ Mericüsü,

Muisexi yapüticamiecai Cacaüyari quie quiecatari yunaime vahepaüsita que mütiuhüritüarie, peru tiparevivame canihücütücaitüni xecüa mucayeri mütihecüatanicü tita 'arique müticuxaxasivaniquecai

hepaüsita. ⁶ Cürisitu püta yapüticamie quiecame nu'aya hücutütü, Cacaüyari quie quiecatari vahepaüsita que mütihörütüarie. Mericüsü tame quiena quiecatari tepühüme xüca tetahayeva tecamamatü 'aixüa te'utiyuatü tita temütecuevie hepaüsita tecacuyuitüarivatü quepaucua mütapareque.

Cacaüyari teüterimama que memüte'uxipitüarieca

⁷ 'Ayumieme que maine 'Iyari Mütiyupata,

Hicü xüca xe'i'enieni 'utaniucacacu,

⁸ Xe'u'itutupetü xepüca'acüne yu'iyarisie

Que memüte'acü müme 'ana

Quepaucua memüyucuitüvecai nehamatü

Que memüte'uyuri mücü tucarisie

Quepaucua memünesi'uta'inüataxü

Macumavesie me'u'uvatü,

⁹ Haque xe'uquiyarima memünesihe'isipatüvecai,

Sepa ne'uximayasica memüxeiyacai huta teviyari viyari.

¹⁰ 'Ayumieme nepuyeha'a 'ana miemetexi va-hepaüsita.

Müpaü neputayü,

Yuheyemecü yu'iyarisie meneuyexürüveni, ne-haitü.

Que nemütiuyeica, 'asimepücateheitimaivave.

¹¹ 'Ayumieme müpaü nepütinehörütüa neha'atü,

Müpaü ne'utaitü,

Yemecü mepüca'aye'axüani haque nemüvareca'uxipitüani.

¹² Xequeneyucuerivayurieca xeme ne'ivama capa xevitü xeme 'iyarieya 'axa 'anenicü, capa yuri cati'eriecacü 'ihayevamütü Cacaüyari mayeyuri. ¹³ Masisü xexuime tucarisie

xequeneyutuicani mexicuxi hicü xasiva,
 capa 'u'ituperecü xevitü xeme, tita 'axa
 müti'ane xecuamanacacu. ¹⁴ 'Axeicüa
 tepütaxevi Cürisitumatü xüca yuri tete'erietü
 tetahayeva, matüaripai yuri que temüte'uta'erie,
 'asitecacuyuitüarivatü quepaucua mütapareque,
¹⁵ müpaü que manuyüne,

Hicü xüca xe'i'enieni 'utaniucacacu,
 Xe'u'itutupetü xepüca'acüne yu'iyarisie

Que memüte'acü müme 'ana

Quepaucua memüyucuitüvecai nehamatü.

¹⁶ Que hate mepüyucuitüvecai hamatüana sepa
 memi'eniecai. Müme mecanihümetücaitüni

yunaitü 'Equipitu cuieyarisie memeyecü
 Muisexi varavitücücacu. ¹⁷ Mericüte, que hate

vahepaüsita püha'acai huta teviyari viyari. Müpaü
 catinimasiücüni, müme mecanihümetücaitüni 'axa
 memüte'uyuri 'ana. Müme vacaxari 'apucuhetei
 me'atixüriecu macumavesie. ¹⁸ Mericüte,

que hate tivarahüvetü tiyühüritüa, müpaü
 'utaitü quename meca'aye'axüaniquecai yemecü
 haque müvareca'uxipietüaniquecai. Müme

mecanihümetücaitüni yuri memücate'eriecai.

¹⁹ Mericüte 'ayumieme müpaü tepütemate,
 mepüyutatexi me'aye'axüanique yuri
 memücate'eriecaicü müme.

4

¹ Mericüsü niuquieya puxuave cuxi que
 mutayü quename tevi yüve maye'anicü haque
 meica'uxipitüani. 'Ayumieme teque'umamaca
 capa xevitü xeme ca'aye'avemepaü tixei-
 yariecacü. ² Tamesietü niuqui 'aixüa manuyüncü
 tepüte'utaxatüarie yaxaicüa vahepaü. Peru

mücü niuqui memu'eni 'asipücavaruyuri müme,
 mücayutaxeviriyaxücü müme memi'eniecai
 vahamatü yuri mecateta'erivavecacu. ³ Tame
 püta yuri temüte'uta'eri tepaye'axüaxime haque
 mütsiheca'uxipitüani, müpaü que mutayü,
 Yanepütinehüritüa neha'atü,
 Müpaü ne'utaitü,
 Yemecü mepüca'aye'axüani müme
 Haque nemüvareca'uxipitüani.
 Müpaü putayü sepa 'uximayasicaya münürie
 cuie munetüariepai. ⁴ Xapasie niuqui puxuave
 mücü 'atahutarieca mieme tucari müxata müpaü
 'anuyütü, Cacaüyari 'atahutarieca tucarisie
 niuca'uxipieni 'inüca yu'uximayasica naime.
⁵ Müpaü paine meta,
 Yemecü mepüca'aye'axüani müme
 Haque nemüvareca'uxipitüani.
⁶ Mericüsü 'uxipiya 'acuxi puxuave
 hipatü yamemüte'aye'axüanicü, peru müme
 matüari niuqui 'aixüa manuyünecü müpaü
 memütecühüavarüvacai mepüca'aye'axüa yuri
 memücate'eriecaicü. ⁷ Tavari tucari niupata xeime,
 Hicü müterüvarie. Raviri xapayasie müpaü putayü
 müixa viyari 'anuyeyacu, yaxaicüa meripai que
 mutayü müpaü 'utaitü,
 Hicü xüca xe'i'enieni 'utaniucacacu,
 Xe'u'itutupetü xepüca'acüne yu'iyarisie.
⁸ Hicümüsü, xüca mücü Cusue
 vareca'uxipitüanique 'ana, Cacaüyari
 'asipücahaineniqueyu xeime tucari hepaüsita
 'arique maye'aniquecaicü. ⁹ 'Ayumieme 'uxipiya
 tucari puxuave cuxi Cacaüyari teüterimama
 vahesie mieme. ¹⁰ Que mü'ane maye'ave

haque meica'uxipitüa, mücü pütihayevaxü yu'uximayasica 'unüca, yaxaicüa Cacaüyari que mütiuhayevaxü 'inüca yu'uximayasica.

¹¹ 'Ayumieme tequetamexütüaca temaye'axüanicü haque mütsiheca'uxipitüani, xevitü capa 'ativenicü capa masiücünicü hesiena yuri que mücati'erie yaxaicüa müme vahepaü.

¹² Cacaüyari niuquieya payeyuri pütürücaüye. 'Aixüa püreutiquequema, hepaüna careutique-quemacacu 'ixipara sepa naisata meutixicacauni. Pitixiteque 'ipatatü ratucari ra'iyari, raturuyari ratutanayari naima. Pi'inüata tevi que mütiyumate que mütiyu'iyaritüa yu'iyarisie. ¹³ Sepa que mütitita munetüarie pücaüve mü'aviesiecacü mücü que mütiexiia. Naitüri masi pümasiücü panutiyepeya que mü'ane mütasitahüave 'ixeiyacacu.

Quesusi mara'acame canihücütüni cui mühürütüarie mümarive

¹⁴ Mericüsü tepeixeiya mara'acame cuini mieme mühürütüarie mümarive muyuavi heima manutitüa Qesusitütü Cacaüyari münu'aya. 'Ayumieme tequetahayevani yatetatahecüatatü hesiena que temüteviya.

¹⁵ Mara'acame que temüte'ayexeiya, tepücaheixeiya que mü'ane mücaüve tahepaü mütiyumaicacü que temütevararani tame. Tepeixeiya püta que mü'ane naima hepaüsita mü'inüasie yaxaicüa tahepaü, peru 'axa catiyurievütü.

¹⁶ 'Ayumieme tecamamatü 'aura teque'acüne que mü'ane 'aixüa mütiuca'iyari 'uvenieya manuve 'aurie, temünenimayasiecacü, temüpareviyanicü

quepaucua müpaü temütheueyhüva, mücü 'aixüa tiuca'iyaricacu.

5

¹ Mara'acate cuini mieme memühürütüarie teüteri vasata mecananuyexeiyarieca yunaitü, mecaniucayasarieni Cacaüyarisie mieme memühürütüariecacü, teüteri vahesie mieme memixatüanicü 'imiquieri mavari, 'aixüa me'iyurienique tita 'axa memüteyurie hepaüsita. ² Xüca müpaü 'aneni mara'acame, caniyüveni müvatahüave müme 'asimecatemaitü memeuyexürüve carima cavayurienetü, vahepaü veranitü 'amuyeicacü. ³ Müpaü müveranicü quepaucua mixatüa Cacaüyari teüteri tita 'axa memüteyurie hepaüsita, müpaüta püreuyevese mavari müvevienicü yücümana tita 'axa mütiuyuri hepaüsita 'aixüa miyurienicü.

⁴ Mücü meta, tevi yücümana püca'uyucaye 'ipaü müthürütüariecacü, masi Cacaüyari yatitahüavecacu xeicüa pucayeri 'Arunipaü.

⁵ Yaxeicüa Cürisitu visi 'aneme püca'ayueitüa yücümana mara'acame mayanicü cui mühürütüarie, masisü müpaü pütüpitüa que mü'ane müpaü mütitahüavixü,

'Ecü pepünenive,

Hicü 'a'uquiyari nepaneyeitüa.

⁶ Müpaü puyü que maine xeime xapasie, 'Ecü 'aheyemecü pecanimara'acametüni, Merüquiserequipaü que mütiuhürütüarie Yapepütüühürütüarie 'ecü.

⁷ Mücü mexi tevitütü 'a'uyeicacai carima niyutanenevieni 'ahivatü 'utasuatü, nitavavirieni

que mü'ane müyüvecai mitavicueisitüanicü
 capa 'umünicü. Pu'enierie müreyehüviriecaicü
 Cacaüyari. ⁸ Sepa nu'aya mühücütücai,
 tiucuineca yapüretima yamüticamienicü.
⁹ Müpaü raye'atüarieca, yuheyemecü
 memütavicueisitüarienicü vapitüatü nayani,
 yunaitü yamemütecahu que maine, ¹⁰ Cacaüyari
 'icayecu mara'acame cuini mieme mühüritüarie
 mayanicü Merüquiserequi que mütiuhüritüarie.

*Que mütivacu'imavacai memücatehayevanicü yuri
 mete'erietü*

¹¹ Mücü Merüquiserequi hepaüsita
 vaücavame tepeixeiya niuqui mücuanive
 yatemütexehécüasitüyanicü, xeme
 xemüyu'üraraxiecü que xemüte'u'enana.
¹² Tamüsü, müpaü püreuyevese masi te'üquitamete
 xemühümetünicü, müixa manuyetüacü yuri
 xemüte'uta'eri, peru xecaneyehüaca que
 mü'ane hutarieca misütüani tixe'üquitüatü
 sutüapai mieme 'üquisica Cacaüyari que
 maine, hecuamete que memüte'üquitüarie.
 Resi xeheyehüatü xecanacüne, 'icuai
 mütürücaüye xequematü xepüca'acünivave.
¹³ Yunaitü resi memüsise mecacani'iyamatücani
 niuqui müheiserie hepaüsita. Mepütüri cuxi.
¹⁴ 'Icuai mütürücaüye 'amemütütü vahesie
 canimiemetüni, müme memü'iyamatücacü
 yu'iyarisie memüteyü'üquitüavavecü para
 memipatanicü tita 'aixüa müti'ane tita 'axa
 müti'ane, müme vahesie pümieme.

6

¹ Mericüsü peuyevese temütehayevanicü

hicü tetecuxatatü sutüa mieme niuqui hepaüsita Cürisitu hepaüsita manuyüne xeicüa. Tepucüne püta temaye'axüanicü. Tavari tenari tepücatavevieni quitüa mieme, müpaü tepücatecuxatani que müreyeveve tevi mütiheyevanicü que mütiyurienecai cümana mümüniquecai, que müreyeveve yuri mütit'erienicü Cacaüyarisie. ² Müpaü tepücate'üquitani hicü 'üyarica hepaüsita, tevisie que memüte'utime hepaüsita, müquite que memüte'anucu'uni hepaüsita, yuheyemecü 'isücame que mütivaranutaxürieni hepaüsita. ³ Mericüte, temaye'axüanicü tepucüne, xüca Cacaüyari müpaü tatitaunieca.

⁴ Müme heiva memuhecüariyari, yuhesie memeitima mücü 'imiquieri taheima mümieme, 'Iyari Mütiyupata mehexeiyatü memacü 'axeicüa tahepaü, ⁵ yücümana müpaü memütehetima 'aixüa que müti'ane Cacaüyari niuquieya türücariya memetima tucari 'umamiesie mieme, ⁶ müme xüca ta'aurie me'axürüexüani, mepüçayüvave tavari memühecuaritarienicü para memüteheyevanicü que memüteyuriecai. Müme masi curuxisie mepimi Cacaüyari nu'aya yücümana, masiücüme mepeyeitüva münanaimarienicü. ⁷ Tamüsü, cuie xüca viyeri yatiyuineni hesiena mucaviviye, xüca 'itinetüani tupiriya 'aixüa mü'anene 'esamete vahesie mieme, Cacaüyari 'aixüa pütüpütüa. ⁸ Me cuie xüca xuya visaxa 'utinetüani püxani'eriva püta, püçueriva'ane hepaüsitana müticuxaxasivanicü para 'axa mü'itüarienicü. Mütataiyarienicü pü'ayumieme xeicüa.

Tepüseiriyari yateteta'icuevatü

9 Perusü sepa müpaü temaitüca, masi 'aixüa 'anemecü quename xeteyurie yuri tepüte'erie xehepaüsita tanaqui'erima, quename xetavicueisitüariexime. 10 Cacaüyariri müpaü pücaüane que mü'ane heiseriemecü yamücaticamiapaü. Pücaxetümaiya que xemüte'uximayacai que xemüteyuhecüatacai xeteyucanaqui'erietü xeme'erivacaicü. Que xemüteyucanaqui'eriecai pümasiücücai xemüvapareviecaicü teüterimama, hicüta que xemütevaparevie. 11 Müpaü pütatinaque, yuxexütü xeme xemüyuhecüatanicü yaxaicüa xeyumexütüatü yemecü yuri que xemüte'erie, xeta'icuevatü quepaucua mütapareque. 12 Peuyevese xemücaü'üaraxiecacü, masi peuyevese xemüva'üquenicü müme yuri mete'eriecacu 'emeteutevicacu mecavaüripietü, müme vahesie mütinaquirüme tita memütehahüavarüvacai quename meheix-eiyaniquecai.

13 Cacaüyari quepaucua müpaü mütitahüavixü 'Apurahami tita mürexeiyaniquecai hepaüsita, xevitü masi vaüca mütürücaüyecai 'apüca'uyeicacai Cacaüyari mixatanicü yühürütatü. 'Ayumieme yuxatatü yücümana puyühürütüa müpaü 'utaitü, 14 Yemecü 'aixüa nemaniyuriecämücü, yemecü nemanimüriyacämücü. 15 Müpaü 'ereutereca cavaüripietü 'Apurahami, que mütiutahüavarie, heixeyatü nayani. 16 Teüteri quepaucua memüyühürütüa, mepixata que mü'ane masi vaüca mütürücaüye. Naimecü xüca yühürütüani, mücücü püseiriyarie niuqui, pünami niuqui xüatüarica. 17 'Ayumieme Cacaüyari

yaxeicüa pütuyuri quepaucua muyuvaüri masi heiseriemecü müvahecüasitüianicü müme vahesie mütinaqueniquecai tita memütehahüavarüvacai, müpaü memütemaicacü que mücatipasieve tita mütiyuriemücü. 'Ayumieme pitaxeviriyaxü yuniuqui yühuritüatü. ¹⁸ Tame 'ayumieme tita mücatipasieve tepexeiya hutame. Mücü hepaüsita Cacaüyari pücaüve mütati'itaiyanicü. Mücü 'ayumieme türücaüyemecü tecanituicarieca, tame temütata'unaxü te'iviyatü tita temütecuevie. ¹⁹ Müpaü xüca teteta'icuevani yuri tete'erietü, tepeixeiya tiyuhaname tatucarisie mieme mütasiseiriyanicü. Pücahateque püse'i. Cacaüyari manuvesie pütiviya, tuquieyasie mieme 'ixuriqui reunacame varie peutahave, ²⁰ haque tahesie mieme meutaha Quesusi tasi'anuyehaitüiyatü, mara'acame 'ayaca yuheyemecü, Merüquiserequipaü mütiuhuritüarie.

7

*Merüquiserequi que mütiuhuritüarie
mara'acametütü*

¹ Mücü Merüquiserequi, Saremetari pütiva'aitüvametücai, Cacaüyari taheima macave pümara'acameyatücai. Quepaucua 'Apurahami mamiexicai vara'ivaca te'aitamete, mücü penucunaquixü, 'aixüa putayü hepaüsitana para 'aixüa mü'itüarienicü. ² Mücü 'Apurahami tita mütivarunavairi naimesie mieme yapaümeme tamamatasie mieme xeime pimi. Merüquiserequi taniuquicü Ti'aitame Heiseriemecü Yamüticamie catinitevaca, Saremetari Tiva'aitüvame catinitevaca meta,

Ti'aitame 'Aixüa Memüteyuxeiyanicü Müti vapitüa maine. ³ Quemasiyaya varusiyaya mare mama mepücaxasiva. Pumave niuqui que müti sutüa 'ayenieretü, que müti utixü tucariyaya hepaüsita. Cacaüyari nu'ayapaü cani'aneni, mara'acametütü 'acani uveni catihayevatü yuheyemecü.

⁴ Mericüte, xequena'erivani que müti marivecai mücü. 'Asita que mü'ane mü tatusitücai 'Apurahamitütü xei tapari pimi tita cuyaxi müti varunavairisie mieme. ⁵ Mericüsü, hipatü Revi xiüyarimama mara'acariyacü memühürütüarie, müme 'aitüarica mecanexeyani tamamatasie mieme xei tapari memüvavaviriecacü teüteri yu'ivama 'inüari niuquiyari que maine, sepa mümeta yu'ivama vahepaü 'Apurahamisie memüyecü yunaitü. ⁶ 'Icü masi 'asipücativamaretücai, peru 'Apurahami xei tapari pimi, mücüta 'aixüa putayü hepaüsitana para 'aixüa mü'itüarienicü. Que mü'ane müti utahüavarie tita mütipitüarieniquecai, mücü hepaüsita müpaü putayü. ⁷ Niuqui pücayu'uxienüa, que mü'ane masi mütürücaüye canihücütüni 'aixüa maine que mü'ane hepaüna mücatürücaüye hepaüsita, mücü 'aixüa mü'itüarienicü. ⁸ Mücü meta, 'icü teüteri memücuixime mepitanaqui'eri xeime tapari tamamatasie mieme. Mücü püta müpaü xei cüa pütihecüasie quename 'ayeyuri. ⁹ Püyüve müpaü mütayüni, que mü'ane xiüyarimama memitanaqui'eri hicü xei tapari, mücüta Revitütü xei tapari pimi, 'Apurahami müpaü timicu. ¹⁰ Yu'uquiyarisie pücayeivecai cuxi quepaucua Merüquiserequi menunaquixü.

¹¹ Mericüsü teüteri 'inüari niuqui-

yari mepupitüarie Revi xiüyarimama memümara'acatetücaicü. Mericüte, xüca tevi yüvenique maye'anicü memara'acatetücacu müme, titayari reuyevacaqueyu xevitü mara'acame yücü 'anetü manucuquenicü Merüquiserequipaü tihüritüarietü, 'Arunipaü catihüritüarietü mütahüvarienicü. ¹² Mara'acate va'inüari xüca 'upasieni, 'inüari niuquiyarita vaüriyarica pücupasiva. ¹³ Que mü'ane hepaüsita müpaü müticuniuva, mücü xeime nuivarisie canimemetücaitüni. Mücü nuivarisie mieme xevitü mavari pücaevive hasuacu. ¹⁴ Canimasiücünü Tati'aitüvame Curasie müyetüacü, sepa mücü nuivari hepaüsita Muisexi 'asimücahainecai quename memara'acatetüniqueyu.

¹⁵ Mücü meta, masi cuxi müpaü catinimasiücünü xüca mara'acame 'anucuqueni yücü mü'ane Merüquiserequipaü 'anetü. ¹⁶ Mücü püca'uqueri 'inüari müpaü mütiuta'aitaxücü quename ranivetütü heiserie hexeiya, masi puqueri mütürücaüyecü tucarieya mücaxüvecü. ¹⁷ Müpaü pütihēcüasie,

'Ecü 'aheyemecü pecanimara'acametüni Merüquiserequipaü que mütiuhüritüarie.

¹⁸ 'Aisica meripai mümieme payeitüarie müveranicaicü 'asimüca'uyücü. ¹⁹ 'Inüari niuquiyari hasuacu pücaheye'atüave tevi. 'Utixani'eriecu tepupitüarie tita masi 'aixüa müti'ane müpaü püta temüteta'icuevanicü. Müpaü teteta'icuevatü 'aura tepacüca Cacaüyarisüa.

²⁰ Mücü meta, 'asipüca'uyü xevitü cayühüritüacacu. 'Ana mara'acate mepucayasarüvacai mecayuhüritüatü, ²¹ peru mücü que

mütiucayeri, que mü'ane mitahüavixü niyühürütüani
müpaü 'utaitü,

Ti'aitame puyuhürütüa,

Yücü pücatiyücühüaveni,

'Ecü 'aheyemecü pecanimara'acametüni

Merüquiserequipaü que mütiuhürütüarie.

²² 'Ayumieme yaxaicüa Qesusi nitaseiriya
xeime türatu masi mütürücaüye. ²³ 'Ana

miemete mara'acate mecaniyumüirecaitüni,
peru mecuicui'itü mepücapitüariecai

memüyuhayevanicü. ²⁴ Peru mücü yuheyemecü
'amuyeicacü canimara'acametüni, hürütüaricaya

mücaypatacü. ²⁵ 'Ayumieme caniyüveni
müvatavicueisitüanicü yuheyemecü müme 'aura

memacüca Cacaüyarisüa mücü vapareviecacu,
yuheyemecü 'ayeyuritü püyüve yamütivaviriecacü

vahesie mieme.

²⁶ 'Aixüa caniyüunita temeixeiyacü mara'acame
müpaü mü'ane. Canipasieca, 'axa pücatiyuriene,

pücaseviximarie, 'axa teyuruvamete vahepaü
püca'ane, muyuavi heima nanutiyeicani.

²⁷ Müme memümara'acate vahepaü püca'ane,
pücareuyevese tucaricü mavari mütivevienicü

yuhesie mieme meri 'axa mütiuyuricü,
'arique teüteri 'axa memüte'uyuricü. Masi

xei mieme 'aixüa piyuri quepaucua mavari
mayuyeitüa yücümana. ²⁸ 'Inüari niuquiyaricü

meniucayasarieni mara'acate cui memühürütüarie
peru memüverarani. Mücü niuqui cümana

muyuhürütüa, 'inüari niuquiyari sepa mutaxasie
meri, mücücü püta niucayerieni nu'ayatütü

maye'atüarieve yuheyeme 'amuve.

8

Türatu que mütiyetuiriyari que müti'atüa hecuame

1 Mericüsü masi 'acuxi caneuyeveca yamütayünicü. Müpaüta mü'ane tecanexeyani mara'acame. Mücü mana paya muyuavisie, haque müre'aita que mü'ane mümarive, mücü serieta paya. 2 Haqueva miemecü mepasie, püti'uximaya mana. Que mü'ane yuricü tuqui mühücü, que mü'ane Ti'aitame mitavevi tuqui, tevi pücatixaü, mana püta püti'uximaya mücü. 3 Mericüsü yunaitü mara'acate meniuti'uitüarieni memütemavanicü. 'Ayumieme caneuyeveca mücüta tixaütü mürexeyanicü mütixatüanicü. 4 Masi xüca cuiepa 'uyeicanique, pücamara'acametüniqeyu, 'amemu'uvacü hipatü püta memütemava que maine 'inüari niuquiyari. 5 Peru müme haque memütehetimava, mücü pi'üque xEICÜA tita taheima mütimieme, peru pücahücü. 'Etüriyapapü xEICÜA pü'ane. YaxEICÜA pü'ane hicü, que mütiutahüavarie Muisexi quepauca mitaquetüaniquecai 'ixuriqui tuquiyari, yaticühüavecacu, Quene'acuerivayurieca pemitivevienicü naimexEICÜA peti'üquetü 'inüari que pemütiuta'üquitüarie yemurisie pe'uvetü. 6 Hicü masi Cürisitu türatu 'aixüa mü'ane caniyetuiriyarieni cani'atüani, türatu meripai mieme 'aixüa müca'anecaicü hepaüna. 'Ayumieme mara'acame que mütihücü, visi pütihüritüarie, meripai miemete visi memücatehüritüariecaicü hepaüna. Türatuya meta niuqui müse'isie pütiviya, Cacaüyari türücaüyemecü müpaü mutayücü que

mütiyurieni. Peru meripai mieme türatu hepaüna pücase'icai.

⁷ Mücü türatu meripai mieme xüca 'aixüa 'anenique, xüca careuyevecaque müniuquimariēcacü, tavari pücaheuyevecaqueyu xevitü. ⁸ Siepüre canivaniuquimaca teüteri müpaü mainecü,

Camü tucari canaye'amücü,

Müpaü canaineni Ti'aitame.

'Ana türatu mühecua nepüvavitüani

'Ixaheri xiüyarimama

Cura xiüyarimama.

⁹ Mücü türatu va'uquiyarima nemüvarutaveviriepaü püca'aneni

Meripai que nemütitavevi

Quepaucua nemüvaruviyaxüa vamamasie

Nezareyevitüni que 'Equipitu cuieyarisie.

Müme netüratusie yamepücatecahucai.

'Ayumieme neta nepüvaratümayaxü,

Müpaü paine Ti'aitame.

¹⁰ Peru müpaü paineta Ti'aitame,

Türatu que nemütivatavevirieni

'Ixaheri xiüyarimama

Mücü tucari 'aye'ayu

Ne'inüari niuquiyari nepüvamini

Mücücü memüyu'iyaritüacacü.

Va'iyarisie nepütita'utüani ne'inüari niuquiyaricü.

Ne vacacaüyari nepüyüaneni,

Müme neteüterima mepühümetüni.

¹¹ Yuxexuitü mepücatevati'üquitüani 'auravatari,

Yuxexuitü mepücatevati'üquitüani yu'ivama

Müpaü me'utiyuatü, Ti'aitame quenetimati.

Yunaitü masi mepünesimateni

Türi 'uquiravesixi yunaitü.

¹² Ne nepüvanenimayaca

Sepa heiseriemecü yamemücatecahucai,

Tavari nepücahe'erivani

Sepa 'axa memüte'uyuri.

¹³ Mericüte türatu yücü mü'ane xatatü, meripai mieme putayeitüa. Tita mütitaye'itüre mütiverani meripai mütimieme, mücü cuitü pütaxüni.

9

Tuqui cuiepa mieme tuqui taheima mieme

¹ Mücü türatu meripai miemesie meteviyatü, mepeixeyacai 'inüari heiseriemecü que mütimavarietü manuyüncacai. Tuquita

mepexeyacai müpasiecai 'ena cuiepa. ² Mücü tuquipa xevitü huxiena puvecai 'ixuriqui tuquiyari. Mana püti'ucacai hecüarivivame,

mexa, pa mexasie xatüarietü. Mücü Müpasie catinitevacaitüni. ³ 'Ixuriqui reunacame

varie, mana puvecai 'ixuriqui tuquiyari taüta mieme, Yemecü Müpasie mütitevacai. ⁴ Mana

püti'ucacai 'üca vivivame hurucü veviyatü, cacuni meta türatu mü'inüariyaritücai hurucü heuvesitüarietü herie. Cacunisieta mana

püyecatei xari huru xariyari manana payari muyemanecai, 'Aruni mumuxieya mutaxutui cacunisie püyecateita, tete 'esimüsuye mana

püyecatei türatucü müraye'uxacai. ⁵ Cacunisie naisata mepa'ucacai Queruvinisixi memütetevacai memamarivavetü. Müme meni'etüriviyacaitüni

'inüari cümana mühecüarecü Cacaüyari 'aixüa mütüuyuricü 'aixüa temütexeyarienicü. Pücaüve naimecü hicü temütecuxatanicü mücü hepaüsita.

6 Mücü naitü müpaü tiunüriecu, mara'acate tucariçü hüxiena mieme tuçuita meneutahaçueni yametecahutü yu'uximayasicasie. ⁷ Taütana mieme tuçuita xei viyari 'anuyeyeicacacu xeiçüa neutahaçueni yuxaüta mara'acame cui mühüritüarie mücü tucarisie. Quepaucua mana neutahaçue, xuriya 'a'ütü xeiçüa püyüve. Pütimava meri 'aixüa miyurienicü yuhesie mieme. 'Arique pütimava 'aixüa miyurienicü teüteri 'axa memüte'uyuricü 'asimecatemaitü. 'Anarique tiutimavaca mana peutahaçue. ⁸ 'Iyari Mütiyupata müpaü catinihecüatani, huye cuxi pücamaşıücü tevi maye'anicü que mü'ane müpasiesüa mexi 'a'uve mücü tuçui hüxiena mieme. ⁹ Mücü tuçui 'inüari patüa. Tita hicü mütimieme, mücü pühecüata. Mücü tuçui que mü'ane, 'imiquieri mavari yapütiuxatüariva, sepa mücayüve meye'atüanicü que mü'ane mütiutimava, 'iyarieya müca'itate'anicü. ¹⁰ Que memüte'ayexeiya, yamepütecahu que mütiu'aisie ravaiyari hepaüsita, mepe'eriva que müticuani que mütiu'ieni que mütiucamaima que mütiuca'üva xeiçüa. 'Aisica müpaü müti'aita putaxasie mexi tucari ca'aye'vecai naitü mütihecuarecü.

¹¹ Peru Cürisitu caninuani. Mara'acame canihücütücaitüni cui mühüritüarie. Cani'atüani tita 'umüramiecai 'aixüa müti'ane. Tuçuita peutaha, peru tuçuiyaya 'aixüa pü'ane masi, paye'ave, mamacü pücaveviya, 'ena cuiempa pücamieme. ¹² Mücü tuçuita quepaucua neutaha, sipuri siquerusixi vaxuriya 'a'ütü pücayüanecai. Yuxuriya püta 'a'ütü xei mieme xeiçüa mana neutahani Müpasieta. Müpaü tiuyurieca

pütasitixünaxü taheyemecü temüxüxüninicü.
¹³ Meripai sipuri turusixi vaxuriyacü, vaquiya mumierie mutataiyari naxiyari cuamariyaricü, mücücü mepühapüsiriecai teüteri, que mü'ane museviximarie. Mücücü mepüpasiecai, yuvaiyarisie memü'itiyatücanicü. ¹⁴ Mericüsü xüca müpaü 'anecaitüni, masi vaücavamecü catati'itieni Cürisitu xuriyaya. Mücü mavari 'aixüa mü'ane mücaseviximarie nayuyeitüani mixatüanicü Cacaüyari, 'Iyari yuheyemecü 'amuyeica müpaü tipitüacacu. Mücü xuriyaya catani'iteica ta'iyari mücatasitate'anicü que mütatitate'acai quepaucua müpaü temüteyuriecai cümana temütecuinequecai. Te'u'itiyaca, Cacaüyari mayeyurisie mieme tete'uximayatü tepacü.

¹⁵ 'Ayumieme mücü canihücütüni que mü'ane mi'atüa türatu hecuame, müme memuta'inierie meheixeyatü memacüneccü tita yuheyemecü vahesie mütinaque que memüte'utahüavarie. Müpaü tiniuyurieni quepaucua mumü, püvarunanai müvataxünacü teüteri memitisanaxücü 'inüari mexi 'a'uvecai meripai mieme türatu. ¹⁶ Tevi xüca türatu 'utavevieni yupini hepaüsita, queyupaüme mütivamini quepaucua mumüni, caneuyeveca mühecüarecü quename 'ümü, 'ariqueque niseirimücü mücü türatuya. ¹⁷ Türatu müpaü mü'ane 'aixüa müyünicü, peuyevese tevi mümünicü meri. Mücü niuqueiya 'asipücaýve mexi cuxi 'ayeyuri que mü'ane mitavevi. ¹⁸ 'Asita mücü türatu meripai mieme quepaucua mutaveviya, xuriya putayeuriya. ¹⁹ Muisexi 'ana tinivarutaxatüani yunaimie teüteri naimie 'aisica

que mütiu'aisie 'inüari niuquiyaricü. 'Arique siquerusixi sipuri vaxuriya ha caniunütüani. 'Urecanu cüyeyari 'anahüaca vita mütaüraüyecü, mücücü xuriyacü nivaruhapüsieni teüteri yunaime, niuqui xapayarita, ²⁰ müpaü 'utaitü, 'Icü xuriya türatu 'inüariyari canihücütüni, que mütixe'utaveviri Cacaüyari. ²¹ Yaxeicüa xuriyacü nitahapüsieni 'ixuriqui tuquiyari, xacürüteta naime, mücüsie mütiutimavarüva. ²² 'Inüari niuquiyari que maine, 'esivatücacu naitü xuriyacü caniti'itivani. Xüca xuriya catiyeuriveni pücareuyehüviyarüva.

Cürisitu que mütitayeitüa tita 'axa müti'ane, mavari mayuyeitüacü

²³ Mericüsü, caneuyeveca mü'itinyanicü tita müti'üquisica, mi'üquecü tita taheima mütimieme. Peru tita taheima mütimieme, mücü mavari masi yemecü 'aixüa mü'anecü caniu'itiyani püta. ²⁴ Cürisitu quepaucua meutaha Tuqui Müpasieta, mana pücaheutaha mamacü müveviyata. Haque yuricü mütuqui, mücü 'üquisicayarita pücaheutaha. Muyuavisie miemeta püta neutahani. Hicü Cacaüyari huxie caniuyeicani, tahesie mieme mütaniunicü. ²⁵ Mücü meta, quepaucua mana meutaha müixa mavari 'ayuyeitüvatü pücayäanecai, mara'acame cui mühürütärie que müreutahaque Tuqui Müpasieta xei viyari 'anuyeyeicacacu, xeime xuriyaya 'a'ütü. ²⁶ Xüca 'acu müpaü 'anenique, müixa pümüniqueyu cuie munetüariëpaitü hicürigue. Hicü masi xei mieme xEICÜA masiücütü canayani tucari taxüximecacu, mitayeitüanicü tita 'axa müti'ane,

mavari mayuyeitüacü. ²⁷ Teüteri vahesie catininaquimücü xei mieme memücuinicü, 'ariqueta 'isücame nivatahüavimücü. ²⁸ Yaxeicüata Cürisitu mecanixeyacuni müme memicuevi, canivatavicueisitüamücü. Que mü'ane xei mieme mavari mayeitüarie hesiena mütiuhüivanicü tita 'axa memüte'uyuri yuvaücavatü, mücü 'arique mecanixeyacuni tita 'axa müti'ane caxuavecacu.

10

¹ Mücü 'inüari niuquiyarisie canimasiücünü tita 'aixüa ti'aretü 'umüramie, peru 'etüriyariपाँ catinimasiücünü xeiçüa. Yemecü hepaüna püca'ane que mütivaiyacü. Mücü mavari yuheyemecü mücuxatüariva xei viyari 'anuyeyeicacacu, mücü hasuacu püca'yüve müvaraye'atüanicü müme 'aura memacüca. ² Me xüca varaye'atüanique, mecatehayevaqueyu memütemavatüvecai. Va'iyari que tivatate'aniqueyu tita 'axa memüte'uyuri hepaüsita, xüca xei mieme me'u'itinyanique müme müya memüte'ayexeya. ³ Masi xexuime viyarisie mepa'eritüarivani 'axa memüte'uyuricü. ⁴ Turusixi sipuri vaxuriya püca'yüve tevi tita 'axa mütiuyuri menuyeitüirienicü.

⁵ Ayumieme quepaucua cuiepa munuaniquecai müpaü canitayüni,

Mavari pepücanaqui'erie que pemütixatüarie.

Masi pepünesi'ucuha'aritüiri nevaiyari.

⁶ Pepücanaqui'a sepa mavari mütaxüni taipa.

Mavari menuyeitüaniqueyu tita tevi 'axa mütiuyuri, Mücü pücamasinaque.

⁷ 'Ana müpaü neputayü, Camüsü ne,

Que müre'uxa xapa mücuicuiyasie nehepaüsita,

Necaninuani yanemütiyurienenicü

Que mümatinaque 'ecü Cacaüyari.

⁸ Mericüsü mana müpaü paine, Pepüca'inaqui'erie mavari, que pemütixatüari, mavari mütaxüni taipa, mavari menuyeitüaniqueyu tita tevi 'axa mütiuyuri, mavari müxatüarie que maine 'inüari. Mücücü pepücanaqui'a. ⁹ 'Ana cuitüta müpaü canaineni, Camüsü ne necaninuani yanemütiyurienenicü que mümatinaque. Nitayeitüani meripai mieme, mitaseiriyacü 'arique mieme. ¹⁰ Müpaü mütinaquecü, 'ayumieme tepupasie tame, mavari mayeitüariecü xei mieme Qesusi Cürisitu yuvaiyarisie 'uyeicatü.

¹¹ Yunaitü mara'acate tucariçü mana meniuti'uni mete'uximayatü, mavari yaxeicüa 'aneme me'icuxaxatüvatü. Peru mücü mavari müpaü mü'ane hasuacu pücaýüve mütasi'anuyeitüirienicü tita 'axa temüte'uyuri.

¹² 'Iya püta mavari puvevie xei mieme müta'anuyeitüirienicü tita 'axa temüte'uyuri. Mavarieya yuheyemecü 'aixüa miyuricü, 'ayumieme mücü Cacaüyari serieta canayerüni.

¹³ Hicü xEICÜari püta'icueva mexi me'a'ivariexime müme memeye'unie, mexi me'ahapava hÜxiena.

¹⁴ Xei mieme mavari mayeitüariecü, yuheyemecü püvaraye'atüa müme memüpasietüve yuxexuitü.

¹⁵ 'Iyari Mütiyupata pütasihecüatüa yaxeicüa 'utaitü. Müpaü canaineni,

¹⁶ Türatu müpaü 'aneme necanivataveviriemücü Mücü tucari 'aye'ayu.

'Arique müpaü paineta Ti'aitame.

Ne'inüari niuquiyari nepüvapidüani

Yu'iyarisie memeixeianicü.

Mana nepita'utüani
Mücücü memüyu'iyaritüacacü.

¹⁷ 'Axa que memüte'uyuri,
'Inüari que memüte'utisanaxü,
Müpaü nepücara'erivaniri.

¹⁸ Mericüte mücü hepaüsita xüca reuyehüviyarieni,
tavari mavari pücaxatüarieni, menyueitüanicü tita
'axa mütiuyuri.

'Aurava teque'acücani

¹⁹ 'Ayumieme nepaine ne'ivama, Qesusi
xuriyaya mutaxüriyacü, heiserie tepexeiya
tecamamatü temeutahaquenicü Tuqui
Müpasieta. ²⁰ Huye hicüque mümieme mücü
temayeyuyurinicü, mücü tecanexeyani, mücü
mütahuyetaxücü tahesie mieme. Que mu'itüarie
yuvaiyarisie, tahuye patüa, temeutahaquenicü
tame haque müreunamecai mücü 'ixuriquicü.

²¹ Mücü meta, tecaneixeyani mara'acame
mütürücaüye Cacaüyari quiya mühürütüarie.

²² Mericüsü müpaü mü'anecü 'aurava
teque'acücani, ta'iyari yemecü yuxevicacu,
yemecü yuri tete'erietü, ta'iyari 'itiyacacu
'axa tecateyurietü capa ta'iyari tasi'utatienicü
tita 'axa temüte'uyuri hepaüsita, tavaiyari
meta hauxinariecacu ha 'aixüa mü'anecü.

²³ Yatequetecahunı, müpaü tetetahecüatatü que
temüte'icuevie ta'aurie teca'axürüvetü, müpaü
tetemaitü, que mü'ane müpaü mütatiutahüavixü
tita mütatimini, mücü yacatinicamieni que
maine. ²⁴ Tequehetata'eritüvani tanaitü,
temütavaüriyanicü temütetacanaqui'eriecacü

'aixüa temüteyuriecacü. ²⁵ Tepücatehayevani

tepütacuxexeürivani, hipame vahepaü
 tepücatehayevani. Tepütatuicani masi. Que
 xemüte'imate mücü tucari maye'aximecü, masi
 vaücava müpaü xequeteneyurieca.

²⁶ Ta'iyari ya'anecacu xüca tetavaüriyani 'axa
 temüteyuriecacü teheitimame tita yuri müraine,
 mavari pücaxuave tavari menuyeitüanicü tita
 'axa temüte'uyuri. ²⁷ Xücari müpaü 'aneni

temamatü tepüta'icueva temüta'ivaviyarienicü
 xeicüa, yuhaxüacü quepaucua müvataxütüani
 müme memeye'unie, yumexütütatü taipaü. ²⁸ Xüca
 'itixani'erieni 'inüari niuquiyari Muisexi mi'atüa,
 caniumümcü canenimayasietü, yuhutatü ya
 yuhaicatü müpaü metetahecüatayu. ²⁹ Que

xetecu'eriva. Masi yemecü hesiena catinaque
 tatacuri, que mü'ane minanaima Cacaüyari
 nu'aya, que mü'ane seviximarietame mü'erie
 mücü xuriyaya türatu mutaseiriyari cümana,
 mupasie cümana, que mü'ane mitave'erie 'Iyari
 'aixüa mütatipitüa. ³⁰ Tame tepimate que mü'ane
 müpaü mutayü, Necümana nepünemieneni,
 'anepürapica ne. Tavari müpaü putayü, Ti'aitame
 tatacuri nivapitüamücü yuteüterima. ³¹ Pümariveni
 quepaucua Cacaüyari mayeyuri miviyani.

³² Xequena'erivani masi meripai que
 mütiuyü. 'Ana cuitü xe'uhecüariyarieca,
 cuini mieme xepüte'ucacucüinecai peru

xepüteneviecai. ³³ Sepa yunaima vahüxie
 xemütevinüariecai 'axa xetecühüavarüvatü
 xe'uximatüarietü, sepata hipame xemüvapareviecai
 quepaucua müpaü memü'itüarie, xeme
 xepüteneviecai. ³⁴ Memanutaxüriyacai
 que memüte'ucüinitüarie, xemeta vahepaü

xepüteyumaicai. Xeyutemamavietü xepüvaneviecai quepaucua memüxete'unavairi xepini, müpaü xetemaitü, yupini masi 'aixüa müti'anene 'emütiterive xemütehexeyacü xeme muyuavisie.
³⁵ 'Ayumieme nepaine, xepücaheivivivani tita xemütehexeya. Heiserie xepexeya xecamamatü xemüyüacacü. Mücücü vaücava xepüte'iva. ³⁶ Caneuyevaca xemüte'ucaneviecacü, xeheixeyatü xemacü necü que xemüte'utahüavarie quename müpaü tixepitüani, yaxeteyurieyu que mütinaque Cacaüyari.

³⁷ 'Esiva yareutevicacu cuxi,
 Que mü'ane 'umamie caninuamücü,
 'Epücareutere.

³⁸ Mücü heiserie mexeya nehesüa miemetütü
 Mücü canayeyuricamücü yuri müti'eriecü.
 Xüca vaüripieca
 Ne'iyarisie nepücanaqui'aca que nemütixeya.

³⁹ Peru tame müpaü tepüca'anene.
 Tepücavaüripietüca, tepücatatümaiarieni. Masi
 yuri tepüte'erie tatucari temücatatümaiayacü.

11

Que mü'ane yuri müti'erie

¹ Que mü'ane yuri müti'erie müpaü pütimate, peixeyani tita müticuevi. Müpaüta catiniyumaica, 'apuve tita mücatixeyarieve. ² Müpaü yuri memüte'eriecaicü mecanimarivacaitüni ta'uquisiema meripai miemete 'aixüa memüteyuriecaicü.

³ Yuri temüte'eriecü müpaü tepütimate, cuie munetüariecü Cacaüyari müpaü 'utayücu. Tita

mütixeyarieve que mütiuveviya, tita mücarahecüacü catiniutiveviyani.

4 Yuri müti'eriecaicü Haveri mavari 'aixüa mü'ane pixatüa Cacaüyari, Caini mavarieya 'aixüa ca'anecacu hepaüna. Müpaü mütiutimavaxücü pütahecüasie quename heiserie hexeyacai, Cacaüyari müpaü tihecüatacacu 'imiquierieya hepaüsita. 'Ayumieme sepa mümüqui, 'inüarieya püticuxata cuxi.

5 Yuri müti'eriecaicü, 'Enuqui pevitüquie müqui müca'ayanicü. Pumavecai Cacaüyari heivitücu. Cahevitüquievetü cuxi, müpaü pütihecüasiecai minaqu'arütüacaicü Cacaüyari. 6 Tevi yuri xüca cati'erieca, püca'yüve minaqu'arütüanicü. Caneuyeveca müpaü yuri müti'eriecacü que mü'ane Cacaüyari 'aurie maye'amücü, quename 'a'uyeica, quename tiva'ivisitüa müme memicuvautüve.

7 Yuri müti'eriecaicü Nuhexi yucuerivayurietü nitavevieni naviya müvatavicueisitüanicü yuquie quiecatari, müpaü tiutahüavarieca tita teüteri 'acuxi memücatexeyavavecai hepaüsita. Müpaü mütiuyuricü, cuiepa memütama vahesie pütihüiyya, mücüsie püta pütinaquixü heiserie mexeyanicü yuri ti'erietü.

8 Yuri müti'eriecaicü, 'Apurahami quepaucua muta'inierie, yaticamietü manapaitü caneyani haque hesiena mürenaqueniquecai. Caneyani 'asicatimaitü haqueva menuaniquecai.

9 Yuri ti'erietü mana caniyupata mücü cuieyarisiepaitü que mütiutahüavarie hesiena mütinaqueniquecaicü, peru xeime cuieyapaü pütimaicai. 'Ixuriqui quiyarita menayetecaitüni

mücü 'Isahaquimatü Cacuvumatü. Mümeta vahešie pütinaqueniecai que memüte'utahüavarie, yaxeiçüa 'Apurahamipaü. ¹⁰ Canicueviecaitüni mücü quieçari qui hetüa mieme tenari mexeiya yemecü, 'inüarieya metimacü Cacaüyari, mitavevicü.

¹¹ Yuri müti'eriecaicüta, Saramatü türüçariya mepupitüarie nunusi mehexeiyatü memacüneçü, sepa tucariya manutitüa sepa mü'ucarasiçücai. Müpaü pütüyü yaticamiecame mü'eriecaicü que mü'ane müpaü mütitahüavixü quename müpaü tipitüaniquecai. ¹² 'Ayumieme xeimesie meniyeçüne, sepa mücü mumüximecai. Taheima miemete xuravesixi vahepaü meyupaümetü mecanacüne, xieçari haramara tesita miemepaü meyupaümetü menacüne müçayu'inüasinüapaü.

¹³ Yuri mete'erietü meneutacuixüani müme yunaitü. Meheixeiyaçü que memüte'utahüavarie. Masi tevapai mepixei yuri mete'erietü, mepivaüritüa. Müpaü mepüteyuheçüataçai quename xaüsie miemete çücamete mehümetüçai xeicüa 'ena cuiempa me'u'uvatü. ¹⁴ Que mü'ane vahepaü maine, mücü püyuheçüata quename 'icuvaune yucuie. ¹⁵ Xüca me'icuxataniçue mücü cuie haque memeyecü, tucari mepühücaqueyu memüçunuaxüanicü mana. ¹⁶ Hicü masi mepihive'erie cuie masi 'aixüa mü'ane taheima mieme. Cacaüyari 'ayumieme püçayuteviya müme vacacaüyari mümarivanicü. Quieçari püvarunüsiri.

¹⁷ Yuri müti'eriecaicü quepaucua muta'isiparie 'Apurahami, mavari payeitüa tüma 'Isahaqui. Que mü'ane müpaü mütiutahüavarie que

mürexeyaniquecai, mücü mavari payeitüaniquecai yunive muyuxevicai. ¹⁸ 'Apurahami müpaü pütiutahüavarie meripaitü, 'Isahaqui xiüyarimama mepüte'uterüvarüvani müme 'ahesie memüyecüne. ¹⁹ 'Apurahami müpaü tiniyücühüavecaitüni, Cacaüyari müyüvemetücaicü tavari menucuquetüanicü müquite vasata. 'Ayumieme hutarieca heixeyatü que müratüa, 'inüari canayani.

²⁰ Yuri müti'eriecaicü 'Isahaqui 'asita tita 'umüramiecaicü müpaü ra'erivatü, 'aixüa caniyutayüni Cacuvu 'Esahu vahepaüsita, 'aixüa memü'itüarienicü. ²¹ Yuri müti'eriecaicü Cacuvu quepaucua mümüximecai 'aixüa caniyutayüni yuxexuime Cuse nivemama vahepaüsita, müme 'aixüa memü'itüarienicü. Puyutanenevi yutuicatü yu'isücü. ²² Yuri müti'eriecaicü Cuse 'umüximetü müpaü püra'erivacai mana memüyecünequecaicü mücü cuieyarisie 'Ixaheri xiüyarimama, puyuta'aitaxü caxarieya manutüquienicü.

²³ 'Utinuivacu Muisexi yuri memüte'eriecaicü 'uquiyarimama meniti'avieta haica mesayari visi memüte'ixeiyacaicü nunusi, memücateheiyehüviriecaicü cuiepa ti'aitame que mütiuta'ai. ²⁴ Yuri müti'eriecaicü Muisexi 'e'utevitü, mücü cuiepa ti'aitame tevarieya pücauterüvanüacai, püca'uyuvaüri Parahuni nu'aya 'uca niveya müxasivanicü. ²⁵ Puyuvaüri masi 'axa mü'itüarienicü Cacaüyari teüterimama vahamatü, cayuvaüriyatü münaqui'acacü 'axa tiyurienetü yapaümexa viyari. ²⁶ He'erivatü tita müra'ivaquecai xeicüa, müpaü püticu'erivacai, quename masi vaüca hexeyaniquecai 'axa ticühüavarüvatü Cürisitupaü,

quenameta tixaütü carexeiyaniquecai pini xüca rexeiyanique 'Equipitusie timieme vaücava.
 27 Yuri müti'eriecaicü 'Equipitu cuieyarisie neyeyani ca'imacatü cuiepa ti'aitame sepa müha'acai. Pütiucaneviecai, que mü'ane Cacaüyari müxeiyapaü püyüanecai, sepa mücü mücaxeiyarieve hasuacu.

28 Yuri müti'eriecaicü Pasicua 'ixüarari pusutüa memüteha'erivanicü Cacaüyari que mütivaruhayevaxü vateüterima. 'Ana quitenie pü'üyaxü xuriyacü, que mü'ane müvaca'unarümecai vamatüarima mücavamayüanicü 'Ixaherisixi vamatüarima. 29 Yuri memüte'eriecaicü Haramara Muxuresie mecananucüne macuvaquipaü 'anecacu. 'Equipitutari müpaü meteyuriecutü menehauxüani haramarasie.

30 Yuri memüte'eriecaicü, Quericutari vatesariya nanaca'uni 'atahutamexa 'auriena me'acünecu.
 31 Yuri müti'eriecaicü Xahavi püca'utatümayari teüteri yuri memücate'eriecai vahamatü. Mücü 'uca tuminicü müyuvitünüacai canihücütücaitüni, peru 'ana yuquita cuyaxi nivarutanaqui'erieni mema'avienenierecai, 'aixüa pütivaxeyacai.

32 Mericüte, tita cuxi netitaxata. Quereuni Varaqui Sanisuni Quepite Raviri Samueri texaxatamete yunaime xüca mücü ne'üxasitanique, tucari nepücahücaqueyu. 33 Müme yuri memüte'eriecaicü mepüvara'ivaxü cuiepa te'aitamete, heiseriemecü mepüte'aitacai, meheixeyatü mepacü que memüte'utahüavarie, menivarata'imaiya mayesi memücavaticuanicü,
 34 menitüni tai sepa mütürücaüyecai, meniutavicueni cusiracü memücacui'ivacü, sepa

memuveraranicai meputürücarियarie, cuyacü yüvavemete mecanacüne, menivarancuveiya cuyaxi xaüsie miemete. ³⁵ 'Ucari tavari menivarutanaqui'erieni yuhesüa miemete, me'ucuicu me'anucu'ucu.

Hipatü menitiveivacaitüni mecayuvaüriyatü memüxünarienicü. Müpaü mepütëyuriecäi memüpitüarienicü masi 'aixüa 'anemecü memanucu'unicü. ³⁶ Hipatüta que memüte'upitüarie, mecaninanaimariëcaitüni mecanitiveivacaitüni, meta mepütihüivacäi mepanutaxüriyacäi. ³⁷ Mepütituaxivacäi tetexicü, sexusücü mepütixitevacäi, mepü'inüasietüvecäi, mepücüi'ivacäi cusiracü. Menicu'uvacaitüni muxa naviyari sipu naviyari me'anacätütücaitü me'icuteüxütüvetü, meteheuyehüatü me'uximatüarietü 'axa me'itüarietüvetü. ³⁸ Cuiepa memütama 'aixüa mepücate'u'iyaricäi vasata memüxuavenicü teüteri müya memü'anenecäi. Macumavesie hürisie mecanicu'uvacaitüni meheuyexürietü, terüta meucatevasie meyetetücaitü. ³⁹ Mücü yunaitü sepa memühecüasiecai yuri memüte'eriecaicü, 'acuxi tita memüte'utaxatüarie metehëxiyatü mepüca'acü. ⁴⁰ Cacaüyari meripai tixaütü pütüutavevi masi 'aixüa müti'ane tahesie mieme, müme memaye'axüanicü 'ate'u'uvacacu tame xëicüa.

12

Quesusi xëicüa tepa'erivani

¹ 'Ayumiëmericü hicü ta'aurie meyuxeüriëcacu müya me'anenetü tehecüatamete cui meyu-vaücavatü, tepeihüani naime mürähete, naime

'axa müti'ane mütasicuhapana. Tecavaüripietücaitü tepuhuni, tepütanausaxüani temeta'axüanicü haque temecueviya, ² cuini mieme Quesusi teha'erivatü, que mü'ane misutüa meye'atüa titasie yuri temüte'erie. Mücü müpaü ra'erivatü que mütiyutemaviecaquecai 'ariqueque, pitanevie curuxi sepa mutevinüarie. Hicü mana paca Cacaüyari 'uvenieya serieta.

³ Capa xe'u'uxenicü xeme, yu'iyarisie capa xevaüripiecacü, xequena'erivani mücü que mütiucaneviecai 'axa teyuruvamete cuini mieme meheye'uniecacu. ⁴ Xeme que xemüteyucuitüve tita 'axa müti'anematü, 'acuxi xexuriya püca'uhane. ⁵ Xüari xepücahetümai que mütixetuica tevi yunive müticuxaxatüvapaü, müpaü 'utaitü,

Neuxei nenive,

Pepücatiucatave'erieca

Ti'aitame mati'üquitüacacu cuini mieme
'uximatüaricacü.

Pepücavaüripieca mücü masi'utate'acacu.

⁶ Ti'aitame 'uximatüaricacü

Püti'üquitüa que mü'ane münaqui'erie,

Yunaime püvacuvaya yunivema müvarutanaqui'erie.

⁷ Quepauca xemüte'uca'eniva, xete'üquitüarietü xemacü necü 'uximatüaricacü xepüyüa. Cacaüyari püxeyuriene que müvayurie yunivema. Quepai ranivetücacu, mücü 'uquiyarieya püti'üquitüa 'uximatüaricacü.

⁸ Me xüca 'uximatüaricacü xecate'üquitüarieni yunaitü 'axeicüa que memütepitüarie, cari 'avienuari xepünivemama, Cacaüyari xepücanivemama.

⁹ Mücü meta, tepüvarexeiyacai ta'uquiyarima memüteüteritücai. Müme metate'üquitüacacu 'uximatüaricacü

tepüvareu'eniecai. Hicü yeme masi tepi'enieca 'iyarite va'uquiyari temayeyuyurinicü. ¹⁰ Müme yapaümexa tucari mepütate'üquitüacai que mütivanaquecai 'uximatüaricacü. Mücü masi 'aixüa temü'itüariecacü pütati'üquitüa 'uximatüaricacü, hepaüna tepasietü temacünecü. ¹¹ 'Uximatüaricacü mexi tete'üquitüarie, tetatemamaviecame tepücata'erie, masi tetahiveriecame tepüta'erie. 'Ariqueque müme müpaü memü'itüarie meca-nipitüarieca heiseriemecü yamemütecahunicü, yu'iyarisie meca'uximatüarietü.

Müme memixani'erie Cacaüyari 'aixüa tiuca'iyaricacu

¹² 'Ayumieme yumama xequeneuseiriyaxüa müveraranicü, yutunuteta mücatürücacicü xequeneutiseiriya mütitürücaxüanicü. ¹³ Huye müxexeuravi xequeneutivevi yü'ücasie mieme, mücatatunirecü tita mütitunirive, müranayehüiyanicü püta.

¹⁴ 'Aixüa xemütevaxeiyanicü yunaime xequeneyumexütüaca, xemüpasiecacü Cacaüyarisie miemecü meta. Xüca müpaü catipasieca, hasuacu püca'ixeiya Ti'aitame. ¹⁵ Xequeneyü'üviyani xevitü ca'aye'avetü müca'ayanicü, Cacaüyari 'aixüa tiuca'iyaritü que mütiminiqueyu. Xequeneyü'üviyani xevitü capa xemuinanenicü, nana cuiëpa mutineica hasivimecü mütixuxuaverepaü yüanetü. Müpaü xüca tiyurieneni, yumüiretü meniseviximariëcacuni. ¹⁶ Xequeneyü'üviyani capa xevitü 'icumaüvanicü que mü'ane mücayü'üya mücayücüna, capa Cacaüyari ca'ayexeyatü

yüanenicü 'Esahupaü. Mücü xei 'icuaiyaricü nipata heiserie mexeiyaicü mümatüarietücaicü.
¹⁷ Müpaü xepütemate, 'arique quepaucua heixeyatü mayeimücücai tita hesiena mütiutaxasie 'aixüa mü'itüarienicü, püxani'erivacai. Müpaü pücatiupitüarie müyupatanicü tavari, sepa 'utasuatü müpaü mütivaucal.

¹⁸ Haque xeme'axüa xeme, mana xepüca'u'axüa meripai miemetexi vahepaü haque tevi müyüve mimayüanicü yemuri, haque tai müta'a, haque meyüvi, teüca haque meyeica, ¹⁹ cuxineta haque mehüsierie, haque xevitü me'enierie 'utaniucacacu. Müme quepaucua memi'eni mepitavaviri xeime niuquicü memücatahüavarienicü tavari.

²⁰ Mepüca'iquemacai tita memüte'uta'aitüarie müpaü metecühüavarüvatü, Sepa yeutanaca mimayüa yemuri, tetexicü pümierieni tituaxivatü.

²¹ Yemecü marivetü mütiyuxexeyacaicü, 'asita Muisexi müpaü niutayüni, Ne nepuma nepuyüüaca.

²² Xeme masi xepu'axüa Siyuni yemuriyari haque meve, Cacaüyari mayeyuri quiecariena, Querusareme taheima mieme haque maniere, yumüireme vahesüa xepu'axüa, taheima miemete niuqui tuayamete va'ixüararipa, ²³ mana matüarixi memutinunuiva muyuavisie memacayasari haque memeyuxexeüriva, mana xepu'axüa, que mü'ane 'isücametütü müvata'ivaviyani yunaime Cacaüyaritütü, mücüsüa xecaniu'axüani, müme heiseriemecü yamemütecahucai memaye'axüavave yu'iyarisie memu'uva, müme vahesüa xecaniu'axüani, ²⁴ que mü'ane türatu hecuame mu'atüa Qesusitütü, mücüsüa xecaniu'axüani,

haque xuriyacü müre'üyarie cümana tevi mü'itiva xecaniu'axüani. Mücü xuriya masi 'aixüa 'anemecü catinihecüatani, Haveri xuriyaya hepaüna catihecüatacacu.

²⁵ Xequeneyucuerivayurieca capa xe'ixani'eriecacü que mü'ane maniuca. Müme mepüca'utavicuei me'ixani'erieca que mü'ane 'ena cuiepa müpaü mütivarutahüavixü que memü'itüarieniquecai. Tame masi yemecü tepücatavicueni xüca ta'aurie te'axürieni temüca'i'enienicü que mü'ane taheima maniuca.

²⁶ Mücü 'utaniucacacu caniyutayüani cuie 'ana. Hicüta que mütiyurieni müpaü paine ya'utaitü, Xei mieme cuxi cuie hücüa nepücatayuitüani, muyuavita nepütayuitüani naime masi. ²⁷ Xei mieme cuxi 'utaitü, müpaü pütihecüata, tita mütayuitüarieni pütitayeitüarieni, tita mütiutiveviya xatatü. Peru pütiyuhayevani tita mücatitayuitüarieni.

²⁸ 'Ayumieme pamüpariyusi teque'ipitüaca mücü temupitüariecü tati'aitüvame. Haque müre'aïta mücü, mana pücatayuitüarieni. Müpaü tequete'uximayaca Cacaüyarisie mieme pamüpariyusi te'ipitüatü, 'aixüa 'anemecü que mütinaque, teheyexeyatü teteheiyehüvirietü.

²⁹ Tacacaüyari tai naime mütitixüsitüvapaü cani'aneni.

13

Que müreuyevese yamütiyurienenicü Cürisitusie tiviyatü

¹ Xepücatehayevani xevanaqui'erietü 'ivamarixi.

² Xepücatehatütümayani xemüvatanaqui'erienicü teva quiecatari. Müpaü meteyurietü hipatü

mepüvarutanaqui'erie niuqui tuayamete
'asimecatemaitü.

³ Xequenivara'erivani que mü'ane me-
manutaxüriya, vahamatü xemanutaxüriyapaü
xeteyumaitü. Xequenivara'erivani müme 'axa
memü'itüariexime müpaü xetemaitü, xemeta
yuvaiyaricü xemu'uvacü.

⁴ Teüteri xüca meneneüqueni, 'aixüa mequetex-
eiyarieca naima hepaüsita, peru me'itiyatücaitü
xeicüa mepüyucumaüvani. Mesü, Cacaüyari tat-
acuri canivapitüamücü müme memicumauva que
mü'ane mücava'üya mücavacüna, memicumauva
xeime 'üyaya, peru müme memü'itiya pücatixaü.

⁵ Müpaü xequeteneu'uvani tumini
xecahive'erietü. Xequenenaqui'aca xeheixeyatü
tita xemütehexeiya. Mücü canihücütüni que mü'ane
müpaü mutayü, Ne yemecü nepücamasihayevani
'axaütame, nepücamasicu'erieni hasuacu.

⁶ 'Ayumieme tecamamatü müpaü teputiyuane,
Ti'aitame canihücütüni que mü'ane münesiparevi.
Nepücamaca,
Qesü nesi'uyurieni tevi.

⁷ Xequenivara'erivatü müme memütexe'aitüacai.
Que memü'anenecai, Cacaüyari niuquieyacü
mepütexe'utaxatüa. Xevara'erivatü que
memüte'utiparixü, müpaü que memüte'u'uvacai,
xequeniva'üqueni yuri que memüte'eriecai.

⁸ Qesusi Cürisitu meripai hicüta yaxaicüa
cani'aneni, yuheyemecüta. ⁹ Tevapai
xepücauyvitünüa, 'üquisica yücü 'aneneme
xepüca'enietüveni hipame vayeiyarisie mieme.
'Aixüa caniyümücü yu'iyarisie müseiriyarenicü
'iya 'aixüa tiuca'iyaricacu, peru 'icuaicü hasuacu

pücaseriyarieni. Müme 'icuaisie meteviyatü memu'uva havai mepüca'upareviya.

¹⁰ Tame mürayutimavatüre tecanexeiyani. Mana mieme memütecuacacü heiserie mepücahexeiya müme memütemava 'ixuriqui tuquiyarita miemecü.

¹¹ Mara'acame cuini mieme mühürütüarie Tuqui Müpasieta quepauca mi'atüva vatevama vaxuriya 'aixüa miyurienicü tita 'axa memüte'uyuri, caxari mana pütaiyari quiecarri tesita.

¹² 'Ayumieme Quesusita quitenie 'aurie püticuinxü tacua, Cacaüyarisie mieme müvapatanicü teüteri, mücü mumieriecü.

¹³ Hicümü hesüana tepüyehu quiecarri tesitapai, niuquimarica tenevietü hepaüna.

¹⁴ 'Ena cuiepa tepücaheixeiya quiecarri 'emütiterive. Tepitacuevie quiecarri xevitü 'umamie.

¹⁵ 'Ayumieme mücü tasipareviecacu, tamavari teque'ivevirieca Cacaüyari taheyemecü, 'aixüa te'utiyuatü hepaüsitana. Tateta mayeneicacü tequetahecüatani hesüana temiemetütü que mü'ane mühücü, mücü canihücütüni tamavari.

¹⁶ Mücü meta, xepücatehatütümaiyanı 'aixüa xemüteyuriecacü xemüteyumicanicü. Mavari müpaü mü'ane pinaque Cacaüyari.

¹⁷ Yaxequetenecahuni que memutiyuane müme memütexe'aitüa, xeva'enietü. Müme mepi'üviya xe'iyari müpaü metemaitü,

yühürütüarica hepaüsita memüta'ivaviyarıenicü. Müpaü xequeteniva'enieca, müme müpaü memüte'uximayacacü meyutemamavietü,

me'uti'aivatü memüca'yüacacü. Me xüca xevahiveritüaca, xeme masi xepücapareviyani.

¹⁸ Tahesie mieme xequeneyunenevieca.

Tame müpaü tepütetamate, ta'iyari 'aixüa pü'ane 'asipücahaine, naimecü temütavaüriyacü 'aixüa 'anemecü teme'uvanicü. ¹⁹ Nepüxetuica müpaü xemüteyuriecacü masi yemecü, cuitüva xemüpitüarienicü tahüxi temutinenierecü.

'Aixüa que mutayü 'aixüa memü'itüarienicü, que mütivaruvaüritüa

²⁰ Que mü'ane Cacaüyaritütü mütasipitüa ta'iyarisie temüca'uximatüariēcacü, que mü'ane müquite vasata menayevitü muxasi vahüveme mümarive Tati'aitüvame Quesusi, mücü 'itaseiriyaca türatu yuheyeme 'amuve mücü xuriyayacü, ²¹ mücü xüca xe'aye'atüani que mütinaque yaxemüteyuriecacü naimecü 'aixüa xeteyurietü, mücü xüca xeyuitüani xeminaqui'arütüanicü que mütixexeiya, Quesusi Cürisitu xepareviecacu. Mücü hepaüsita 'aixüa queticuxaxasivani yuheyemecü. Müpaü xEICÜa cani'aneni.

²² Ne'ivama nepüxetuica, xequeneuyuvaüriya xemi'enienicü neniucü que nemütixetuica. Yapaümemecü nepütixe'uta'utüiri. ²³ Müpaü xequetenemaica, ta'iva Timuteu muxünariēcü. Cuitü xüca nuani tahamatü tepüxexeiayü tanaitü.

²⁴ Xequenivavaüritüaca yunaime memütexe'aitüa, yunaime Cacaüyari teüterimama. 'Itariya cuieyarisie miemete mepüxevaüritüa.

²⁵ 'Aixüa xüca tiuca'iyarini yunaime xehesie mieme. Müpaü xEICÜa.

**Cacaüyari niuquieya xapayari türatu hecuame
hepaüsita tati'aitüvame tasivicueisitüvame
Qesusi Cürisitu mi'atüa
New Testament in Huichol (MX:hch:Huichol)
El Nuevo Testamento de nuestro señor y salvador
Jesucristo**

copyright © 1988 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Huichol

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Huichol [hch], Mexico

Copyright Information

© 1988, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Huichol

© 1988, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-25

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

79690d81-fd4b-51b4-a3a6-712e0fddaca3